

بهش : جوگرافیا

کۆلیژ : ئاداب

زانکۆ : سه لآحه دین / هه ولییر

بابهت : جوگرافیای کشتوکال

پهرتووکی کۆرس : (سالی ١ ، ٢ ، ٣ یان ٤)

ناوی مامۆستا : یادگار خدر رشید

بكالوريوس ، دبلوم ، ماسته ، دكتوراه

سالی خویندن : ٢٠٢١ / ٢٠٢٠

په‌رتووی کۆرس Course Book

جوگرافیای کشتوکاڵ	۱. ناوی کۆرس
یادگار خدر رشید	۲. ناوی مامۆستای بهر پرس
ئاداب/ جوگرافیا	۳. بەش/ کۆلیژ
ئیمیل: ژمارەى تەلەفۆن : (07504686642) Yadgar.rshed@su.edu.krd	۴. پەيوەندى
تەنها تییۆرى: ۲	۵. يەكەمى خوێندن (بە سەعات) لە هەفتەيەك
لە هەفتە يەك (۴) كاتژمير	۶. ژمارەى كار كردن
	۷. كۆدى كۆرس
ژيانى ئەكادىمى زانكۆى سە لاجەدين / كۆليژى ئاداب/ بەشى جوگرافيا لە سالى (۲۰۰۶-۲۰۰۷) بە كالىۆرپۆس تەواو كردوو . ئە هەمان زانكۆ بروانامەى ماستەر لە زانستى جوگرافيا لە بوارى (جوگرافیای پيشه‌سازی) لە سالى (۲۰۱۴-۲۰۱۵) ی بە دەستەپیناوه . ئیستا مامۆستام لە هەمان بەش .	۸. پرۆفایلى مامۆستا
كشتوكاڵ / پيپوههكان	۹. وشە سەرەكیەكان

۱۰. ناوەرۆکی گشتی کۆرس:

گرنگی خوێندنی (بابەتەكە): جوگرافیای کشتوکاڵ بابەتیکی گرنگە ، چونکە قوتابیان ناشنا دەکات بە زانیاری گرنگ و وورد لە سەر ناساندنی کشتوکاڵ و ناوما نجه‌کانی جوگرافیای کشتوکاڵ و قوناغەکانی پيشكەوتن وليكۆلینەوه و بنه‌ماکانی جیاکردنەوهی به‌رووبومەكان . هه‌روه‌ها شاره‌زاکردنی قوتابیان له‌کارىگه‌رى لایه‌نى سروشتى و مرويى له‌سه‌ر زیاد بوونی به‌ر هه‌ كشتوكلیه‌كان .

• بنه‌ما و بیری‌دۆزی کۆرسه‌كه‌:

تەوه‌ری یه‌كه‌م: چه‌مكى جوگرافیای كشتوكاڵ و سه‌ره‌له‌دانى ناوه‌نده كشتوكاڵیه‌سه‌ره‌تاکان

۱- چه‌مكى جوگرافیای كشتوكاڵ

۲- پیناسه‌كانى جوگرافیای كشتوكاڵ

۳- ليكۆلینەوه‌كانى جوگرافیای كشتوكاڵ

تەوه‌ری دووه‌م: ریباز(میتۆدی) ليكۆلینەوه‌ له‌ جوگرافیای كشتوكاڵ

۱. ریبازى هه‌ریمى .

۲. ریبازى به‌روبوومى .

۳. ریبازى بنه‌ره‌تى

تەوه‌ری سێهه‌م: گرنگی كشتوكاڵ و گرنگه‌رى نه‌و فاكته‌ره‌ كارىگه‌ره‌كانى سه‌ر به‌روبوومه كشتوكاڵیه‌كان

ا- گرنگی كشتوكاڵ

ب- گرنگه‌رى نه‌و فاكته‌ره‌ كارىگه‌ره‌كانى كه‌كارده‌كه‌نه سه‌ر به‌روبوومه كشتوكاڵیه‌كان

١- فاكتهرى سروشتى

٢- فاكتهرى مروئى

٣- فاكتهرى نائىنى

٤- فاكتهره ئابوریه كان بریتین له:

أ- هیزى كار

ب- سامان

ج- بازار

د- رینگا و بان

٥- فاكتهره رامیاریه كان

٦- فاكتهره زینده گییه كان (بايلوجیه كان)

ته وهرى چوارهم : تاييه تمه نديه كانى به رهه مى كشتوكالى

١- پابه ند بوونى به رهه مى كشتوكالى به كاته وه

٢- جياوازی بیوان هه مان به رهه مى كشتوكالى

٣- به رهه مى كشتوكالى سنورداره به باروودوخى ژینگه.

٤- به رهه مهینى كشتوكالى مه زنده ناکریت.

ته وهرى پینجه م : گرنگترین شیوازه كانى كشتوكال

١. شیوازی كشتوكالى گواستراوه كان (جیگوركى)

٢. شیوازی كشتوكالى چاندنى خوئزئوى.

٣. شیوازی كشتوكالى چر

٤. شیوازی كشتوكالى فراوان

٥. شیوازی كشتوكالى تیکه لاو

ته وهرى شه شه م : بهروبوومه كانى كشتوكال

١- بهروبوومه دانه وئيله كان

أ- گه نم

- سوده كانى گه نم

- میژووى چاندنى گه نم

- مهرجه جوگرافیه كانى چاندنى گه نم

- جوړه كانى گه نم

- دابه شبوونى جوگرافىای گه نم له جیهان

- دابه شبوونى جوگرافىای گه نم له عیراق (ههریمی كوردستان)

ب- جو

- سوده كانى جو

- میژووى چاندنى جو

- مهرجه جوگرافیه كانى چاندنى جو

- جۆرهكانى جۆ
- دابه شېوونى جوگرافىيائى جۆ له جيهان
- دابه شېوونى جوگرافىيائى جۆ له عىراق (ههرىمى كوردستان)
- ج- برنج
- سودهكانى برنج
- مېژووى چاندنى برنج
- مهرجه جوگرافيهكانى چاندنى برنج
- جۆرهكانى برنج
- دابه شېوونى جوگرافىيائى برنج له جيهان
- دابه شېوونى جوگرافىيائى برنج له عىراق (ههرىمى كوردستان)

- د- كه نمه شامى
- سودهكانى كه نمه شامى
- مېژووى چاندنى كه نمه شامى
- مهرجه جوگرافيهكانى چاندنى كه نمه شامى
- جۆرهكانى كه نمه شامى
- دابه شېوونى جوگرافىيائى كه نمه شامى له جيهان
- دابه شېوونى جوگرافىيائى كه نمه شامى له عىراق (ههرىمى كوردستان)

۲- بهرووبومه پاقله مه نييه كان

أ- بهرووبومه پاقله مه نييه زستانيه كان

- پاقله

- نوک

- نيسك

ب- بهرووبومه پاقله مه نييه هاو نييه كان

- ماش

- لوبيه

۳- بهرووبومه رووه كه رۇنداره كان

- گوله بهرؤژه

۴- بهرووبومه رووه كه ووريا كه ره وه كان

- چا

- قاوه

۵- بهرووبومه سه نكداره كان

- په تاته

۶- بهرووبومه ريشاله كان

- په موو

٧- بهروویومه شه کره نیه کان

- قامیشی شه کر

٨- سهوزه ومیوه

ا- سهوزهمه نی

ب- میوه

٩- مزهمه نی

- پرته قال

- نیمو

ته وهری جه وته م: دارستان

ا- دار

ب- دهون

- جوره کانی دارستان

- سوذه کانی داره سروشتیه کان

- وه به رهینانی دارستان

(به ره مهینانی ته خته)

- بازارگانی جیهانی ته خته

- دارستانی خورسک نه ههریمی کوردستان

- جوره کانی دارستانی خورسک نه ههریمی کوردستان

- هه ندیک خه سلته تی دارو دهونه سروشتیه کان نه ههریمی کوردستان

ا- داره سروشتیه کان

١- بهروو

٢- دار بهن

٣- گویره

٤- ههریمی کیویله

ب- رووه که سروشتیه دهونه کانی ههریمی کوردستان

١- ژانه

٢- شیلان

٣- به لالوک

٤- قهره قاج

ته وهری هه شته م کیشه کانی زهوی زار نه ههریمی کوردستان

ته وهری نویه م: سامانی ناژهل

ا- مانگا

-دابه شبوونی جوگرافی سامانی مانگا

- دابه شېوونی مانگا به پېی جوړی بهرهم
- دابه شېوونی جوگرافی مانگا له جیهان
ب- مهر

- دابه شېوونی جوگرافی سامانی مهر
- دابه شېوونی مهر به پېی جوړی بهرهم
- دابه شېوونی جوگرافی مهر له جیهان

ج - بزنی

- دابه شېوونی جوگرافی سامانی بزنی
- دابه شېوونی بزنی به پېی جوړی بهرهم
- دابه شېوونی جوگرافی بزنی له جیهان

د - په له وهر

- دابه شېوونی جوگرافی سامانی په له وهر
- دابه شېوونی په له وهر به پېی جوړی بهرهم
- دابه شېوونی جوگرافی په له وهر له جیهان

• زانینی ته و او به لایه نه گرنګیه کانی بابه ته که:

- سهرمرای هه موو نه مانه ی که پیشت ناماژمان پیکرد ، هه موو نه و فاکته رانه ی کار ده که نه سهر زیاد بوونی بهرهمه کشتوکالیه کان لایه نیکی گرنګی بایه ته که یه .

۱۱. نامانجه کانی کورس:

ناشنا کردنی قوتابیان به ریپازو میتوده کانی توژیینه وه کانی جوگرافیای کشتوکالی و ناشناکردنیان به گرنګی دان به چالاکي کشتوکالی و وناشاره زاکردنیان له کاریگری هه نبراردنی شوینی گونجاو بو بهروویوممه کشتوکالیه کان به پی ی و مرز و جوړی بهروویوممه کان ، جگه له مانه ناشنا کردنی قوتابیان به هه ندیک خه سلته تی دارو ده و نه سروشتیه کان له هه ریمی کوردستان و کیشه کانی زهوی زار له هه ریمی کوردستان و پیدانی زانیاری گرنګی درباری سامانی ناژهل .

نهرکه کانی قوتابی :

- ۱- دهبی قوتابیان دست بکات به خویندنه وهی نه و سهرچاوانه ی که ماموستا پیی داوه درباری وانه که .
- ۲- دهبی قوتابی هه موو وانه یه که به شداری بکات له وانه که وگفتوگو بکات له سهر بابه تی وانه که .
- ۳- دهبی تا کوتایی سال هه موو قوتابیه که را پورتیک ناماده بکات درباری بابه ته که .
- ۴- پیویسته قوتابی سمینار له سهر بابه ته که بکات .

۱۳. ریگهی وانه ووتنه وه

ماموستا نه م ریگایانه به کارده هی نیت :

<p>١- به كارهيئانی داتاشۆ و پاومر پۆينت .   ٢- به كارهيئانی ته خته سپی .   ٣- به كارهيئان و پيشان دانی نه خشی تاييهت به بابيه ته كه .   ٤- به شدارى پيكردى قوتابيان له وانه كان .</p>
<p>١٤ . سيستمى هه لسه نگاندى   ١- تاقى كردنه وهى قوتابيان (٢) مانگانه هه ريه كييك (١٥ نمره)   ٢- تاقى كردنه وهى كويس ورا پورت و سمينارو به شدار بوون (١٠ نمره)</p>
<p>١٥ . ده رنه نجامه كاتى فيربوون   قوتابى فيرده بيت كه چۆن له ريگه ي به كارهيئانى نامرازه پيشكه و تووه كان به رووبوومه كشتوكاليه كان زياد بكرى و ناستى نابووورى بووزاندنه وه به خۆيه وه ببيني وه گرنگى سامانى نائهل له به رز كردنه وهى ناستى داهاى نه ته وه .</p>
<p>١٦ . ليستى سه رچاوه   ١- علي احمد هارون ، جغرافيه الزراعه .   ٢- باس فاضل السعدي ، دراسته في جغرافيه الزراعيه .   ٣- محمد خميس الزوكه ، الجغرافيا الزراعيه .   ٤- جاسم محمد خلف ، جغرافيه العراق الطبيعيه والاقتصاديه والبشريه .   ٥- ماريون كلوسون وآخرون ، الإمكانية الزراعية في الشرق الأوسط .   ٦- مخلف شلال مرعي و ابراهيم محمد حسون ، جغرافيه الزراعه .   ٧- عبدالله شلش ، جغرافيه التربيه .   ٨- على محمد المياح ، الجغرافيه الزراعيه .   ٩- عبد الحميد احمد اليونس ، وفقى شاكر الشماع ، محاصيل حبوب وبقول .   ١٠- قصى عبدالمجيد السامرائي و عبدالمخمور نجم الريحاني ، جغرافيه الاراضي الجافه .   ١١- شاكر خصباك ، العراق الشمالي .   ١٢- خطاب العاني ، جغرافيه العراق الزراعيه .   ١٣- يوسف توني ، معجم المصطلحات الجغرافيه .   ١٤- احمد طه شهاب الجبوري ، تغير المناخ و اثره على إنتاجية بعض المحاصيل الزراعيه في العراق</p>

ناوی ماموستای	۱۷. بابتهگان			
<p>یادگار خدر رشید ۴ کاتژمیر ۲۰۲۰/۱۰/۴</p>	<p>وانه</p> <p>ته و مری یه گم : چه مکی جوگرافیای کش توکال و سه ره لدانی ناوه نده کشتوکالیه سه ره تاکان ۱- چه مکی جوگرافیای کشتوکال</p>	<p>کاتژر</p> <p>یه کم</p>	<p>بابته</p> <p>جوگرافیای کشتوکال</p>	<p>هفته</p> <p>هفته ی ۱</p>
	<p>۲- پیناسه کانی جوگرافیای کشتوکال ۳- لیکولینه وه کانی جوگرافیای کشتوکال</p>	<p>دووم</p>		
	<p>ته و مری دووم : ریبار (میتودی) لیکولینه وه له جوگرافیای کشتوکال ۱- ریباری هریمی .</p>	<p>یه کم</p>		<p>هفته ی ۲</p>
	<p>۲- ریباری به رویومی . ۳- ریباری بنه رهنی .</p>	<p>دووم</p>		
	<p>ته و مری سیبه م: گرنگی کشتوکال و گرنگترین نه و فاکتیره کاریگه ره کانی سه ر به رویومه کشتوکالیه کان</p>	<p>یه کم</p>		<p>هفته ی ۳</p>
	<p>ا- گرنگی کشتوکال ب- گرنگترین نه و فاکتیره کاریگه رانه ی که کارده که نه سه ر به رویومه کشتوکالیه کان</p>	<p>دووم</p>		
	<p>۲- فاکتیره ی مرویی</p>	<p>یه کم</p>		<p>هفته ی ۴</p>
	<p>۳- فاکتیره ی نایینی ۴- فاکتیره ئابوریه کان بریتین له: ا- هیزی کار</p>	<p>دووم</p>		
	<p>ب- سامان</p>	<p>یه کم</p>		<p>هفته ی ۵</p>
	<p>ج- بازار د- ریگا و بان</p>	<p>دووم</p>		
	<p>۵- فاکتیره رامپاریه کان</p>	<p>یه کم</p>		<p>هفته ی ۶</p>

	دووم	٦- فاكتهره زنده گيه كان (بايلوجيه كان)	
	يهكهم	ته وهرى چوارم : تايبه تمه نديه كانى به رهه مى كشتوكالى	هفته ٧
	دووم	١- پابه ند بوونى به رهه مى كشتوكالى به كاته وه ٢- جياوازي نيوان هه مان به رهه مى كشتوكالى	
	دووم	٣- به رهه مى كشتوكالى سنورداره به باروودوخى زينگه.	
	يهكهم	٤- به رهه مه پينى كشتوكالى مه زنده ناكريت.	هفته ٨
	دووم	ته وهرى پينجه م : گرنگترين شيوازه كانى كشتوكان ١- شيوازى كشتوكالى گواستراوه كان (جيجوركى)	
	يهكهم	٢- شيوازى كشتوكالى چر	هفته ٩
	دووم	٣- شيوازى كشتوكالى تيگه لاو	
	يهكهم	ته وهرى شه شه م: به روويومه كانى كشتوكان	هفته ١٠
	دووم	١- به روويومه دانه ويله كان گه نم	
	يهكهم	سوده كانى گه نم	هفته ١١
	دووم	ميژووى چاندى گه نم مه رجه جوگرافيه كانى چاندى گه نم	
	يهكهم	جوړه كانى گه نم	هفته ١٢
	دووم	- دابه شبوونى جوگرافياى گه نم له جيهان دابه شبوونى جوگرافياى گه نم له عيراق (هه ريمى كوردستان)	
	يهكهم	ب- جو	هفته ١٣
	دووم	- سوده كانى جو ميژووى چاندى جو	

			هەفتەى ١٤
یەكەم	مەرجه جوگرافیه كانی چاندنی جو		
دووم	جۆره كانی جو دابەشبوونی جوگرافیای جو له عێراق (هەریمی كوردستان)		
یەكەم	ج-برنج		هەفتەى ١٥
دووم	سوده كانی برنج میژووی چاندنی برنج		
یەكەم	مەرجه جوگرافیه كانی چاندنی برنج		هەفتەى ١٦
دووم	جۆره كانی دابەشبوونی جوگرافیای برنج له جیهان برنج		
یەكەم	د-گه نمه شامی		هەفتەى ١٧
دووم	سوده كانی گه نمه شامی		
یەكەم	میژووی چاندنی گه نمه شامی		هەفتەى ١٨
دووم	مەرجه جوگرافیه كانی چاندنی گه نمه شامی جۆره كانی گه نمه شامی		
یەكەم	دابەشبوونی جوگرافیای گه نمه شامی له جیهان		هەفتەى ١٩
دووم	- دابەشبوونی جوگرافیای گه نمه شامی له عێراق (هەریمی كوردستان) ٢- بهروویومه پاقله مهنیه كان		
یەكەم	ت- بهروویومه پاقله مهنیه زستانییه كان		هەفتەى ٢٠
دووم	- نیسك - بهروویومه پاقله مهنیه هاوینییه كان		
یەكەم	- ماش		هەفتەى ٢١
دووم	- لۆبییه - ٣- بهروویومه رووه كه رۆنداره كان		

	یەكەم	- گولەبەرۆژە	هەفتەى ٢٢
	دووم	٤- بەروویبومە روەگە ووریاکەرەووەکان	
	یەكەم	- چا	هەفتەى ٢٣
	دووم	- قاوہ - ٥- بەروویبومە سەنکدارەکان	
	یەكەم	- پەموو	هەفتەى ٢٤
	دووم	٧- بەروویبومە شەکرەنێهەکان قامیشی شەکر	
	یەكەم	٨- سەوزە ومیوہ	هەفتەى ٢٥
	دووم	- مزرەمەنى پرتەقال	
	یەكەم	لیمۆ	هەفتەى ٢٦
	دووم	تەوهرى جەوتەم: دارستان أ-دار	
	یەكەم	ب- دەوون	هەفتەى ٢٧
	دووم	- جۆرەکانى دارستان سودەکانى دارە سروشتیەکان	
	یەكەم	- وەبەرھینانى دارستان	هەفتەى ٢٨
	دووم	(بەرھەمھینانى تەختە) بازرگانى جیھانى تەختە	
	یەكەم	- دارستانى خۆرسك ئەھەریمی كوردستان جۆرەکانى دارستانى خۆرسك ئەھەریمی كوردستان ھەندىك خەسلەتى دارو دەوونە سروشتیەکان ئەھەریمی كوردستان ١- بەروو ٢- دار بەن ٣- گۆیژە	هەفتەى ٢٩

	<p>٤- ههريمي كيوييله</p>				
	<p>ب-رووهكه سروشتيه دههنيهكاني ههريمي كوردستان</p> <p>١- ژانه</p> <p>٢- شيلان</p> <p>٣- به لايوك</p> <p>٤- قهههقاج</p>	<p>دووم</p>			
	<p>تهومري ههشتهم: كيشهكاني زهوي زار لههريمي كوردستان</p>	<p>يهكهم</p>		<p>ههفتهي</p>	
	<p>تهومري نويهم: ساماني ناژهل</p> <p>أ- مانگا</p> <p>- دابهشبووني جوگرافي ساماني مانگا</p> <p>- دابهشبووني مانگا به پيي جوري بهرههم</p> <p>- دابهشبووني جوگرافي مانگا له جييهان</p> <p>ب- مهر</p> <p>- دابهشبووني جوگرافي ساماني مهر</p> <p>- دابهشبووني مهر به پيي جوري بهرههم</p> <p>- دابهشبووني جوگرافي مهر له جييهان</p> <p>ج- بزن</p> <p>- دابهشبووني جوگرافي ساماني بزن</p> <p>- دابهشبووني مانگا به پيي جوري بهرههم</p> <p>- دابهشبووني جوگرافي بزن له جييهان</p> <p>د- په لهومر</p> <p>- دابهشبووني جوگرافي ساماني په لهومر</p> <p>- دابهشبووني په لهومر به پيي جوري بهرههم</p> <p>- دابهشبووني جوگرافي په لهومر له جييهان</p>	<p>دووم</p>		<p>٣٠</p>	
<p>نويه</p>	<p>١٨. بابتهي پراكتيك (ئهگهر ههبيت)</p>				

١٩. تاقىکردنه و هکان

پرسیارهکان :

- ١- مه بهست چیه له چه مکی کشتوکال؟ پوونی بکه ره وه؟
- ٢- میتۆدهکانی ریپازی جوگرافیای کشتوکالی بنووسه؟
- ٣- گرنگترین نه و فاکته رانه بنووسه کار ده که نه سه ر بهروویومی کشتوکالی؟
- ٤- تاییه تمه ندیهکانی به ره می کشتوکالی بنووسه؟
- ٥- شیوازهکانی کشتوکالی بجه روو؟
- ٦- دابهش بوونی جوگرافی گه نم له جیهاندا بنووسه؟
- ٧- سوودهکانی هه ریهک له جو و برنج بنووسه؟
- ٨- جوهرهکانی دارستان بژمیره؟ باسی یه کیکیان بکه؟
- ٩- سوودی دارستانه سروشتیهکان بنووسه؟
- ١٠- گرنگی سامانی ناژهل و کاریگه ری له سه ر ناابووری بجه روو؟
- ١١- پیناسهکانی جوگرافیای کشتوکال بکه؟
- ١٢- خه سلهتی دارو ده وه نه سروشتیهکان له هه ری می کوردستان بژمیره؟
- ١٣- لیکۆئینه وهکانی جوگرافیای کشتوکال بنووسه؟
- ١٤- مه رجه جوگرافیهکانی چاندنی برنج بنووسه؟
- ١٥- مه رجه جوگرافیهکانی چاندنی گه نه شامی بنووسه؟
- ١٦- رووه که سروشتیه ده وه نیهکانی هه ری می کوردستان بنووسه؟
- ١٧- به ره می کشتوکالی سنورداره به باروودۆخی ژینگه؟ پوون بکه ره وه؟
- ١٨- به کورتی باس له ریپازی هه ری می له لیکۆئینه وهی جوگرافیای کشتوکالی بکه؟
- ١٩- کیشهکانی زهوی زار له هه ری می کوردستان بجه روو؟
- ٢٠- نامازه به دارستانی خۆرسک له هه ری می کوردستاندا بکه؟

. تییینی تر

ژییه

٢١. پیناچوونه وهی هاوهل

ئه م کۆرسبوو که ده بیته له لایهن هاو ملیکی ئه کادیمی وه سهیر بکریته و ناوه رۆکی بابه تهکانی کۆرسه که په سه ند بکات و جه ند و وشه یه ک بنوو سیته له سه ر شیوا ی ناوه رۆکی کۆرسه که و واژووی له سه ر بکات.

هاوه ل ئه می که سه یه که زانیاری هه بیته له سه ر کۆرسه که و ده بیته پله ی زانستی له مامۆستا که متر نه بیته .